

عنوان مقاله: نقش مسجد در ساخت فرهنگ گام دوم انقلاب

تولید شده در کارگروه تولید محتوای معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد

بهمن ۱۴۰۳

چنانچه در مباحث قبل، تبیین شد، رهبر معظم انقلاب، چشم‌انداز و آرمان گام دوم انقلاب اسلامی را تشکیل تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید عظمای ولایت مطرح کردند. برای رسیدن به این آرمان، لازم است کشور عزیزمان در ابعاد مختلف، به رشد و شکوفایی برسد. رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم، به ابعاد مختلف تمدنی اشاره می‌کنند و برای آنها راهکار ارائه می‌دهند. یکی از ابعادی که در هر تمدنی باید به آن، توجه ویژه شود، فرهنگ است.

گفته شد رهبر معظم انقلاب در سخنرانی اول خرداد ۹۸ راه رسیدن به چشم‌انداز گام دوم را در حرکت عمومی با محوریت جوانان متعهد می‌دانند. این فرمول در فرهنگ نیز جاری است. اصلاح فرهنگ نیز با حرکت عمومی با محوریت جوانان متعهد صورت می‌گیرد.

گفته شد از نظر رهبر معظم انقلاب، در حرکت عمومی صحیح و عقلانی، چهار عنصر لازم است: ۱- شناخت صحنه ۲- جهت‌گیری تمدنی ۳- عوامل امیدآفرین ۴- راهکارهای عملی؛ رهبر انقلاب تبیین این چهار مورد را بر عهده صاحبان ذهن فعال و زبان گویا می‌داند. تبیین، امری نظری و تئوریک است؛ اما عنصر چهارم علاوه بر تبیین علمی، نیاز به عمل و اجرا نیز دارد. در این بخش، نیاز به گروهی وجود دارد که بتوانند راهکارهای عملی را در مقام اجرا پیش ببرند. رهبر انقلاب در این باره می‌فرماید: «منتها این [مورد] آخری که مسئله‌ی راهکارهای عملی باشد، احتیاج دارد به هدایت، تمرکز، پیگیری، فعالیت پی‌درپی و لحظه‌به‌لحظه برای اینکه بتواند این کاروان عظیم جامعه را و مهم‌تر از همه جوانهای جامعه را به پیش ببرد. این تمرکز، این ایجاد برنامه‌ی کار، پیدا کردن راهکار، ارائه‌ی راهکار، برنامه‌ریزی، به عهده‌ی چه کسی است؟ این به عهده‌ی جریانهای حلقه‌های میانی است ... ما نخبه‌های فکری در زمینه‌های گوناگون مورد نیاز در میان جوانان، در میان مسئولین خودمان داریم. اینها میتوانند بنشینند برنامه‌ریزی کنند و هدایت کنند. تشکلهای دانشجویی از این قبیلند، مجموعه‌های باتجربه و فعال در زمینه‌های فرهنگی و فکری و مانند اینها از این قبیلند و هر که هم در این زمینه‌ها فعال‌تر باشد، مؤثرتر است.»

با توجه به تقسیم کار فوق، صاحبان ذهن فعال و زبان گویا باید به تبیین راهکارهای عملی بپردازند. این گروه می‌توانند با تشکیل «هیئت‌های اندیشه ورز» راهکارهای عملی مختلف در زمینه های مختلف را بیابند و به جوانان متعهد معرفی کنند و آنان را آماده کنشگری کنند. بهترین مکان برای ایجاد هیئت‌های اندیشه ورز، مساجد هستند. از قضا معظم له برای تشکیل کارگروه فرهنگی، به طور خاص از مسجد نام می‌برند و وظیفه اصلی در این جهت را به مساجد می‌دهند.

ائمه جماعات با شناسایی صاحبان ذهن فعال و زبان گویا می‌توانند اقدام به تشکیل هیئت‌های اندیشه ورز بکنند. پس از یافتن راهکارهای عملی، جوانان متعهد، شناسایی و نسبت به ضرورت حرکت و قیام برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای ظهور، توجیه می‌شوند.

پس از اعلام آمادگی برای قیام، راهکارهای عملی به آنها ارائه می‌شود. مشکلی که در اینجا وجود دارد این است که جوان متعهد احتمالا تجربه اجرا ندارد. چگونه باید این نقیصه را جبران کرد؟ جبران این نقیصه بر عهده حلقه های میانی است. حلقه های میانی به دلیل تجربه ای که دارند باید برنامه ریزی و هدایت کنند.

بحث ما در این نوشتار درباره فرهنگ است. جوان متعهد باید نسبت به ورود و کنشگری در عرصه های مختلف برانگیخته شود. پس از این که جوان متعهد، توجیه بر ورود به میدان فرهنگی شد، باید او را به حلقه های میانی وصل کرد تا با استفاده از تجربه آنها، شروع به فعالیت کند. حلقه های میانی نیز باید توجیه شوند که خود را تکثیر کنند و تجربیات خود را در اختیار جوانان متعهد قرار دهند.

دو بحث دیگر در اینجا وجود دارد که در چه موضوعات فرهنگی باید فعالیت شود؟ و راهکار عملی در این زمینه چیست؟

موضوعات فرهنگی، منحصر در چند موضوع خاص نیست و می‌تواند مصادیق متعددی را در بر گیرد. انتخاب موضوع فعالیت می‌تواند بر اساس یکی از ملاکهای ذیل باشد:

الف- بر اساس موضوعاتی باشد که محله یا شهر ما در آنها دچار مشکل است. مثلا ممکن است در یک شهر یا محله، اعتیاد مشکل اصلی باشد و در شهر یا محله دیگر، طلاق یا فقر یا سبک زندگی یا حجاب و موارد دیگر.

ب- بر اساس اهمیت موضوع باشد؛ مثلا ممکن است موضوع خانواده را در رأس تمام موضوعات بدانیم و آن را در اولویت قرار دهیم.

ج- بر اساس توانمندی افراد باشد؛ مثلا فرد یا افرادی از جوانان در مهارت خاصی مثل مشاوره توانایی دارند و فارغ از این که اولویت با کدام موضوع است یا محله آنها دارای چه مشکلی است، بر اساس توانمندی خود، موضوع فعالیت را انتخاب کنند.

هر کدام از ملاکهای فوق را که در اولویت قرار دهیم می توان به عنوان پیشنهاد، موضوعاتی را مطرح نمود:

- ۱- ازدواج ۲- کاهش طلاق ۳- اعتیاد ۴- سبک زندگی ۵- فرهنگ اقتصادی ۶- تربیت ۷- سواد رسانه ۸-
- ترویج اخلاق ۹- آداب معاشرت ۱۰- ترویج کتابخوانی ۱۱- انس با قرآن ۱۲- انس با اهل بیت علیهم السلام
- ۱۳- مقابله با عرفانهای کاذب ۱۴- سلامت ۱۵- ترویج نماز ۱۶- ترویج فرهنگ شهادت ۱۷- حجاب و عفاف

پس از بیان ملاکهای انتخاب موضوع و بیان چند موضوع پیشنهادی، اینک به بیان چند راهکار عملی می پردازیم:

- ۱- تدوین و چاپ جزوات و بروشورهای آموزشی ۲- اجرای مسابقات ۳- دایر کردن نمایشگاه ۴- استفاده از تابلوها در سطح محله و نصب بنرهای آموزشی ۵- ایجاد کانال و گروه در فضای مجازی و عضو نمودن اعضای محل در آن و قرار دادن مطلب در آن ۶- برگزاری اردوهای فرهنگی آموزشی ۷- برگزاری جلسات دوره‌می در مسجد ۸- برگزاری برنامه «شبی در مسجد» ۹- منبرهای موضوعی ۱۰- برگزاری جلسات در فضاهای باز عمومی ۱۱- برگزاری جلسات مشاوره

لازم به ذکر است در اجرای راهکارهای فوق باید مراقب باشیم اطلاعات عمومی غیر کاربردی به مخاطب منتقل نکنیم؛ اینها به تعبیر اهل بیت علیهم السلام مصداق علم لاینفع است که از ابزار اغوای شیطان محسوب می شوند.

همچنین در برنامه های معنوی به ویژه برنامه‌هایی که ویژه کودکان و نوجوانان است باید رعایت اختصار بشود.